

Knap 8.000 voksne startede i stofmisbrugsbehandling i 2022

Af Magnus Nørtoft og Benedikte Beckmann Nygaard

I 2022 begyndte knap 8.000 personer, der var mindst 18 år, i kommunal stofmisbrugsbehandling. Disse personer er oftest mænd under 30 år.

Danmarks Statistik har med referenceåret 2022 for første gang offentliggjort data for stofmisbrugsbehandling for samtlige kommuner. Denne analyse ser på, hvad der er særligt for netop denne gruppe personer i forhold til familieforhold, kriminalitet, uddannelse og kontakt med psykiatrien.

Analysens hovedkonklusioner:

- Enlige unge mænd er overrepræsenteret blandt personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i kommunalt regi. 28 pct. af de i alt 7.900 voksne, som startede i stofmisbrugsbehandling i 2022, var enlige mænd i alderen 18-29 år. Til sammenligning udgjorde enlige 18-29-årige mænd 5 pct. af alle personer i befolkningen, der var fyldt 18 år.
- Personer, som startede i stofmisbrugsbehandling i 2022, er oftere i kontakt med psykiatrien end andre i befolkningen. 47 pct. af dem, som fik iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var i kontakt med psykiatriske afdelinger på sygehusene i 2020-2022, mens det gjaldt for 4 pct. i befolkningen generelt.
- Domme for kriminalitet forekommer oftere blandt personer, der får iværksat stofmisbrugsbehandling. Fx fik 8 pct. af 18-59-årige mænd med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 en ubetinget fængselsstraf i samme år. Det samme var tilfældet for 0,3 pct. af de øvrige voksne mænd under 60 år.
- Der er en højere andel ofre for anmeldte voldsforbrydelser blandt personer med iværksat stofmisbrugsbehandling end i den øvrige befolkning. 6 pct. af kvinderne med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var ofre for anmeldt vold samme år, mens det gjaldt for 0,3 pct. af øvrige kvinder i befolkningen.
- Det er mindre udbredt at have gennemført en ungdomsuddannelse blandt personer med iværksat stofmisbrugsbehandling end blandt den øvrige befolkning. 50 pct. af de 30-35-årige med iværksat stofmisbrugsbehandling havde alene fuldført en grundskoleuddannelse i 2022. For alle 30-35-årige var andelen 13 pct.

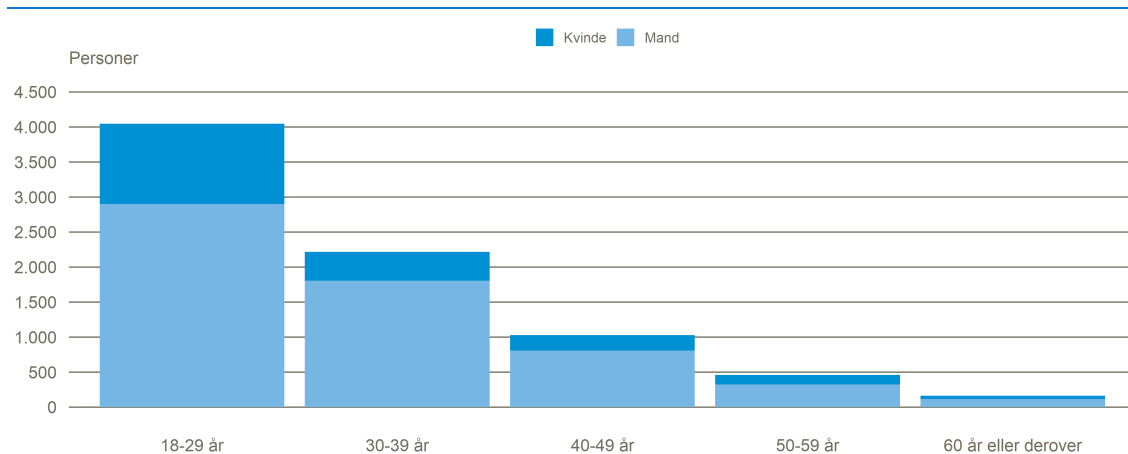
7.900 voksne startede i stofmisbrugsbehandling i 2022

I 2022 modtog 20.200 personer på mindst 18 år stofmisbrugsbehandling visiteret af kommunerne. 7.900 af dem havde fået iværksat deres behandling i 2022. Det er imidlertid usikkert, hvor mange der i 2022 havde et stofmisbrug¹. Denne analyse har fokus på de 7.900 personer på mindst 18 år, som startede i kommunal stofmisbrugsbehandling i 2022. Disse personer har oftest selv opsøgt behandlingen.

Personer, som startede i behandling, er dem, som fik iværksat et stofmisbrugsbehandlingsforløb. Disse personer kan godt have været i afsluttede stofmisbrugsbehandlingsforløb i tidligere år. Stofmisbrugsbehandlingsforløb, der strækker sig over flere kalenderår, blev iværksat i det tidligste af disse år. Stofmisbrugsbehandling inkluderer ikke behandling af alkoholmisbrug. Privatbetalt behandling indgår ligeledes ikke i denne opgørelse, ligesom personer i anonym stofmisbrugsbehandling heller ikke indgår, jf. boks 1.

De fleste personer i stofmisbrugsbehandling ses i de yngre aldersgrupper. Over halvdelen (51 pct.) af personerne med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var mellem 18 og 29 år, jf. figur 1. Blandt alle, som startede i stofmisbrugsbehandling i 2022, var 75 pct. mænd.

Figur 1. Personer med iværksat stofmisbrugsbehandling. Køn og aldersgrupper. 2022

Anm.: Alderen er opgjort ultimo 2022. Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Befolkningsregisteret.

Boks 1. Data om stofmisbrugsbehandling

Stofmisbrugsdatabasen

Data for stofmisbrugsbehandling bygger på kommunernes indberetninger, der indeholder oplysninger om social og medicinsk stofmisbrugsbehandling, som er finansieret af kommunerne. Data indeholder bl.a. oplysninger om, hvornår borgeren har henvendt sig til kommunen (anmodning), hvornår borgerens evt. behandling er startet (iværksættelse), behandlingstype (social eller medicinsk), og hvornår borgerens behandling er afsluttet (afslutning). Et behandlingsforløb kan indeholde stofmisbrugsbehandling på ét eller flere behandlingstilbud (dvs. flere tilbudstilknytninger i ét behandlingsforløb). Behandlingerne kan fx være samtaleterapi (social stofmisbrugsbehandling), ophold på døgntilbud eller ambulant substitutionsbehandling (medicinsk behandling). Antal personer i stofmisbrugsbehandling er undervurderet. Stofmisbrugsbehandling inkluderer ikke behandling af alkoholmisbrug. Privatbetalt behandling indgår ikke i denne opgørelse, ligesom personer i anonym stofmisbrugsbehandling heller ikke indgår. Misbrugere, som er i behandling andre steder - fx på sygehusene - og misbrugere, som ikke er i behandling, indgår ligeledes ikke i denne statistik. Kommunerne indgår kun i statistikken for de år, hvor de selv har bekræftet data for netop deres kommune. 2022 er det første år, hvor Danmarks Statistik har publiceret godkendte indberetninger for samtlige 98 kommuner.

Iværksat stofmisbrugsbehandling

I denne analyse ser vi alene på personer, som har fået iværksat stofmisbrugsbehandling visiteret af kommunerne i 2022. Vi har valgt at lave denne afgrænsning, da alle kommuner har godkendt deres indberetninger i 2022.

¹Sundhedsstyrelsen skønner, at der var omtrent 52.000 stofmisbrugere med et højrisikoforbrug i Danmark i 2016, jf. [Skøn over antallet af stofbrugere med højrisikoforbrug](#)

Iværksat behandling forstås som et behandlingsforløb, der er påbegyndt. Det er ikke alle anmodninger om stofmisbrugsbehandling, der bliver til deciderede behandlingsforløb (altså iværksatte behandlingsforløb), hvis borgeren fx springer fra og alligevel ikke ønsker behandling. Personer kan være tilknyttet ét eller flere behandlingstilbud under det samme behandlingsforløb - både kronologisk, parallelt eller forskudt fra hinanden. En person, som i 2022 fortsatte i behandlingsforløb fra tidligere år, har således ikke fået iværksat behandling i 2022 og indgår derfor ikke i denne analyse. Modsat vil nogle personer indgå i statistikken med flere iværksatte behandlingsforløb i samme år, hvis deres behandlingsforløb afsluttes, og et nyt forløb startes senere samme år. Således fik de 7.900 personer på mindst 18 år, som indgår i denne analyse, til sammen iværksat 8.500 behandlingsforløb.

Se mere i [Statistikdokumentationen for Stofmisbrugsbehandling](#)

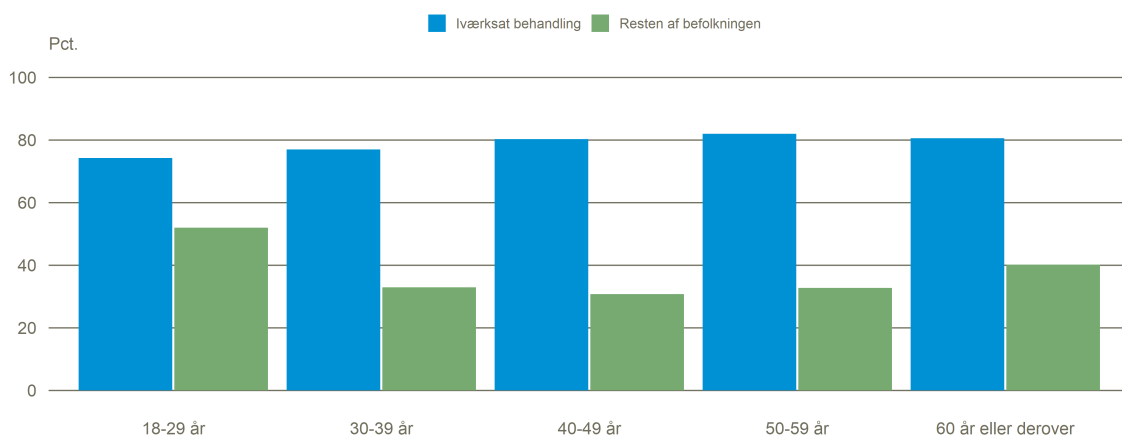
Andre kilder

Til denne analyse er oplysninger om stofmisbrugsbehandling koblet med hele befolkningen via [Befolkningsregisteret](#), der bl.a. indeholder oplysninger om familieforhold. Befolkningen med oplysninger om stofmisbrug er derefter koblet med oplysninger om domme og ofre for anmeldt kriminalitet fra [Kriminalitetsregisteret](#), oplysninger om kontakter og diagnoser i psykiatrien fra [Landspatientregisteret](#) og oplysninger om personers uddannelsesniveau fra registeret for [Højest fuldførte uddannelse](#).

Tre ud af fire personer med iværksat stofmisbrugsbehandling er enlige

Personer i iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 er oftere enlige (76 pct. i 2022) end den øvrige befolkning på 18 år eller derover (39 pct.)². Generelt varierer andelen af enlige med alderen, men for personer, som fik iværksat behandling i 2022, er den nogenlunde stabil, jf. figur 2. For personer i stofmisbrugsbehandling er andelen af enlige også nogenlunde lige stor for kvinder og mænd.

Figur 2. Andel enlige fordelt på aldersgrupper og iværksat stofmisbrugsbehandling, 2022

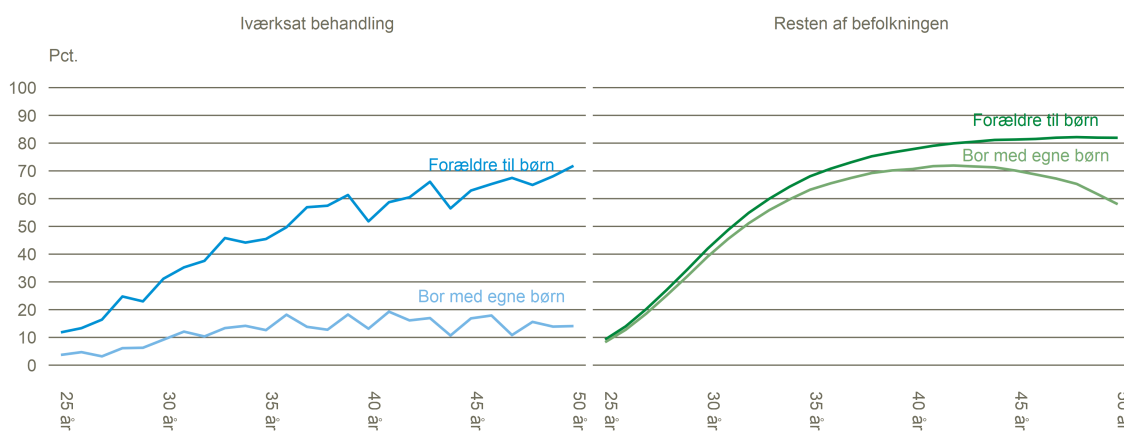
Anm.: Alderen er opgjort ultimo 2022. Kilde: Stofmisbrugsdatabase og Befolkningsregisteret.

Langt de fleste sætter børn i verden i løbet af livet. Således havde 78 pct. af 40-årige i befolkningen i 2022 mindst ét barn, og 71 pct. boede sammen med deres børn. Blandt personer i stofmisbrugsbehandling havde et flertal af de 35-45-årige også børn (56 pct.). Men andelen, som boede med ét eller flere af deres egne børn, var langt mindre (15 pct.), jf. figur 3.

Personer i stofmisbrugsbehandling er oftere end den øvrige befolkning enlige eller mænd - og generelt bor netop enlige og mænd i mindre grad i børnefamilier end personer i parfamilier og kvinder. Tendensen i figur 3 går imidlertid igen, når man sammenligner enten kvinder eller mænd i stofmisbrugsbehandling med øvrige i befolkningen af samme køn.

²Enlige er voksne på mindst 18 år, som ikke bor i parfamilier. *Parfamilier* er to voksne, som bor på samme adresse med eller uden børn. Disse to voksne skal enten være gift eller i registreret partnerskab med hinanden, have mindst ét fælles barn eller være af hvert sit køn med under 15 års aldersforskel. De må desuden ikke være i nært familieskab med hinanden. Se mere i [Statistikdokumentationen om Befolkning](#)

Figur 3. Andel forældre til børn og andel bosiddende med egne børn fordelt på iværksat stofmisbrugsbehandling. 25-50 år. 2022

Anm.: Alderen er opgjort ultimo 2022. Egne børn er dækker egne børn i befolkningen. Udrejste børn indgår altså ikke i opgørelsen. Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Befolkningsregisteret.

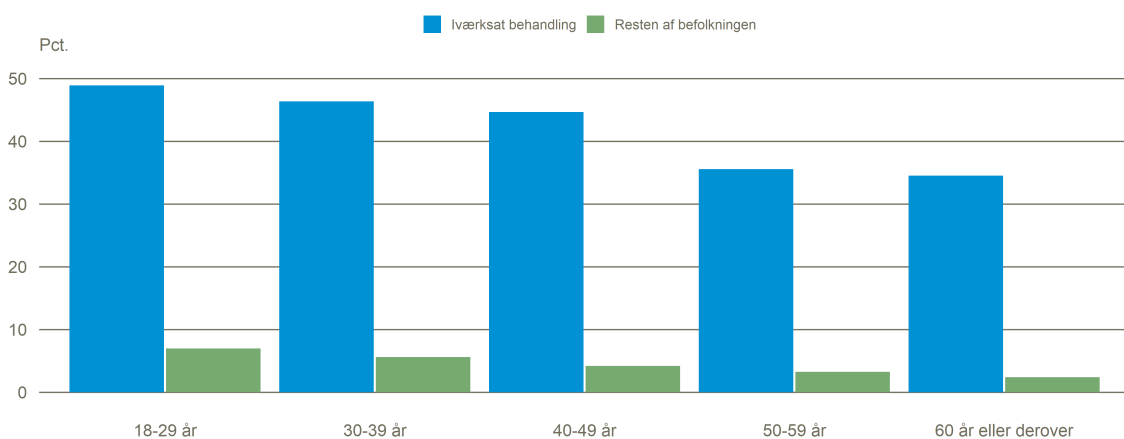
Personer, der får iværksat stofmisbrugsbehandling, er oftere yngre voksne under 30 år. De er typisk mænd, er oftere end andre enlige og bor for størstedelens vedkommende uden børn. Personer med iværksat stofmisbrugsbehandling adskiller sig også fra resten af befolkningen, når det kommer til antal kontakter med psykiatrien.

Kontakt med psykiatrien mere udbredt blandt personer med iværksat stofmisbrugsbehandling end blandt andre

Personer, der fik iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022, var langt oftere end den øvrige befolkning i kontakt med psykiatrien. Kontakt med psykiatrien omfatter alle indlæggelser og kontakter med psykiatriske afdelinger på offentlige sygehuse, jf. boks 2. 47 pct. af dem, som fik iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022, var i kontakt med psykiatriske afdelinger på sygehuse i 2020-2022. For resten af befolkningen gjaldt det for 4 pct. For både personer med og uden iværksat stofmisbrugsbehandling er andelen med kontakt til psykiatrien lavere i de ældre aldersgrupper, jf. figur 4.

Hver tredje (36 pct.) med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 og kontakt med psykiatrien i 2020-2022 fik stillet mindst én psykiatrisk diagnose med relation til misbrug³. Blandt personer uden iværksat stofmisbrugsbehandling var den tilsvarende andel 7 pct.

Figur 4. Andel med kontakt med psykiatrien (2020-2022) fordelt på aldersgrupper og iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022

Anm.: Kontakter er opgjort efter den ansvarlige sygehusafdelings hovedspeciale. Alderen er opgjort ultimo 2022. Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Landspatientregisteret

³“Relation til misbrug” skal her forstås som diagnosegruppen F10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af psychoaktive stoffer, jf. WHO

Boks 2. Begreber angående psykiatrien

I denne analyse ser vi på bl.a. *kontakter med psykiatrien* og *psykiatriske diagnoser*. Oplysningerne stammer fra [landspatientregisteret \(LPR3\)](#) og dækker 2020-2022.

Kontakter med psykiatrien er alle indlæggelser, ambulante behandlinger og skadestuebesøg på offentlige og private psykiatriske sygehusafdelinger, jf. [statistikdokumentationen for Sygehusbenyttelse](#). Psykiatrien er afgrænset efter den ansvarlige afdelings hovedspeciale.

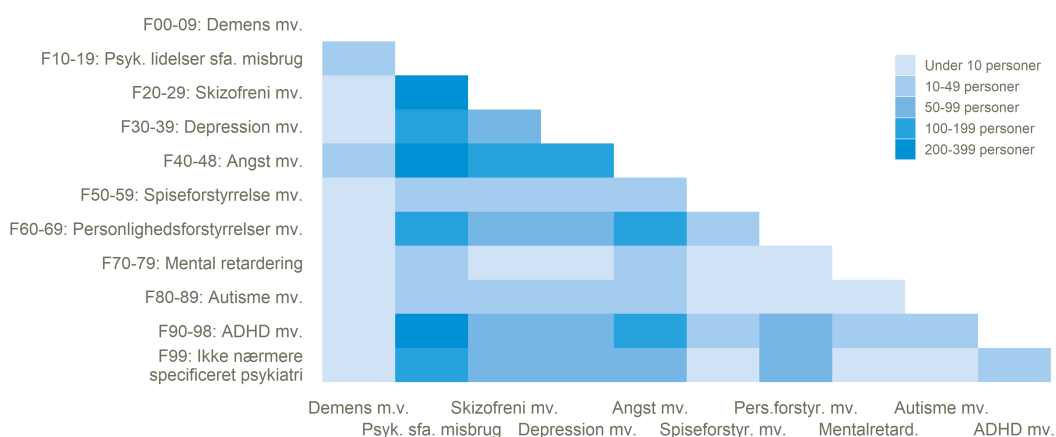
Diagnoser er de psykiatriske diagnoser, som patienter har fået stillet i forbindelse med kontakterne i psykiatrien. Diagnoserne bygger på [WHO's ICD-10-klassifikation](#), som bl.a. inddeler psykiatriske diagnoser i ti diagnosegrupper. Ca. 11 pct. af diagnoserne, som blev stillet i psykiatrien, tilhører ikke hovedgruppen med psykiatriske diagnoser. Disse diagnoser indgår ikke i denne analyse, men kontakterne, som ligger til grund for disse diagnoser, er med i analysen. Op mod en femtedel af samtlige psykiatriske diagnoser bliver desuden stillet på somatiske afdelinger - altså almindelige sygehusafdelinger. Især en stor andel af diagnoserne indenfor *demens*, *psykiske lidelser som følge af misbrug af psychoaktive stoffer* og *psykiske sygdomme forbundet med fysiske faktorer* (fx spiseforstyrrelser) bliver stillet i somatikken. I denne analyse indgår alene psykiatriske diagnoser til personer, der samtidig har mindst én kontakt med psykiatrien i 2020-2022.

Blandt dem, som var i kontakt med psykiatrien i 2020-2022, havde personer med og uden iværksat stofmisbrugsbehandling nogenlunde lige mange kontakter (22 og 21 kontakter). Personer med kontakt til psykiatrien i 2020-2022 og iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 fik oftere stillet psykiatriske diagnoser fra flere forskellige diagnosegrupper (39 pct.) end øvrige med kontakt til psykiatrien i samme periode (22 pct.). Se mere om diagnosegrupper i boks 2.

I alt 1.400 personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 og mindst én kontakt med psykiatrien i 2020-2022 fik stillet psykiatriske diagnoser fra flere forskellige diagnosegrupper i løbet af de to år. De mest udbredte kombinationer af diagnosegrupper var *misbrug mv.* kombineret med enten *angst mv.* eller *skizofreni mv.*, jf. figur 5. En del personer fik desuden *ikke nærmere specificerede psykiatriske diagnoser* i kombination med én eller flere andre diagnoser. Figur 5 viser kombinationer af diagnoser fra to diagnosegrupper. En person, som har fået stillet diagnoser fra tre forskellige diagnosegrupper, optræder i figuren tre gange.

For hele befolkningen er de hyppigste diagnosekombinationer *angst mv.* i kombination med enten *depression mv.*, *personlighedsforstyrrelser mv.* eller *ikke nærmere specificerede psykiatriske diagnoser*.

Figur 5. Diagnosekombinationer i psykiatrien (2020-2022) for personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022.

Anm.: Diagnoserne er opdelt i grupper efter WHO's ICD_10-klassifikation. Figuren viser personer med mindst en kontakt med psykiatrien og kombinationer af diagnoser fra to diagnosegrupper. En person kan optræde flere gange i figuren, hvis vedkommende har fået stillet flere end to diagnoser. Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Landspatientregisteret

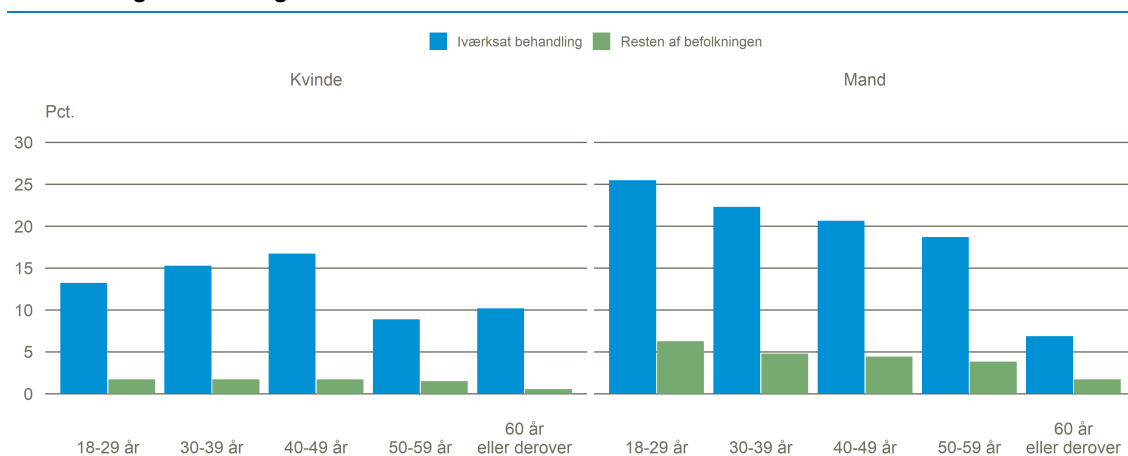
Hver femte med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 straffet for kriminalitet samme år

I 2022 fik 21 pct. af personerne med iværksat stofmisbrugsbehandling samme år en frihedsstraf eller en bøde for kriminalitet. Straf for kriminalitet er imidlertid mere udbredt blandt yngre mænd end resten af befolkningen, hvorfor vi fokuserer på denne gruppe i dette afsnit.

25 pct. af de 18-29-årige mænd med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 blev idømt en straf for kriminalitet det samme år. En straf for kriminalitet er en bøde på mindst 1.000 kr. eller en frihedsstraf⁴. Blandt øvrige 18-29-årige mænd i befolkningen blev 6 pct. idømt en straf for kriminalitet. Figur 6 viser desuden, at både kvinder og mænd med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 i alle aldersgrupper langt oftere blev idømt kriminalitetstraffe end andre i befolkningen i 2022.

Straf for kriminalitet og iværksat stofmisbrugsbehandling kan være forbundet, så myndighederne er blevet opmærksomme på en persons behov for behandling i forbindelse med kontakt med politiet. Desuden kan stofmisbrugsbehandling være en del af en aftale med Kriminalforsorgen.

Figur 6. Andel personer idømt frihedsstraf eller bøde fordelt på køn, aldersgrupper og iværksat stofmisbrugsbehandling. 2022

Anm.: Alderen er opgjort ultimo 2022. Kilde: Stofmisbrugsdatabase og Kriminalitetsregisteret.

Der var forskel på kriminalitetstypen blandt personer straffet for kriminalitet samt med eller uden iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022. Fx fik 22 pct. af de straffede med iværksat stofmisbrug i 2022 en straf efter *lov om euforiserende stoffer* samme år, mens det gjaldt for 5 pct. af øvrige personer straffet for kriminalitet i 2022. Omvendt fik 67 pct. af de straffede uden iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 udelukkende straffe efter *færdselsloven*, mens de gjaldt for 25 pct. af med iværksat stofmisbrugsbehandling og straf for kriminalitet i 2022.

Fængselsstraffe er desuden mere udbredt blandt personer med iværksat stofmisbrugsbehandling end i den øvrige befolkning. Fx fik 8 pct. af voksne mænd under 60 år med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 en ubetinget fængselsstraf i 2022, mens det gjaldt for 0,3 pct. af øvrige 18-59-årige mænd.

Domme kan være længe undervejs og omhandle kriminalitet, som er begået flere år tidligere. Imidlertid blev langt størstedelen (89 pct.) af kriminaliteten, som personerne med iværksat stofmisbrugsbehandling blev idømt ubetinget fængselsstraf for i 2022, begået i årene 2020-2022.

Personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 blev ikke kun oftere straffet for kriminalitet end andre i befolkningen i 2022. Andelen af ofre for anmeldt vold var også højere for personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 end for resten af befolkningen.

⁴For færdselsovertrædelser indgår bøder på mindst 2.500 kr. i kriminalitetsstatistikken, jf [statistikdokumentationen for Domme](#)

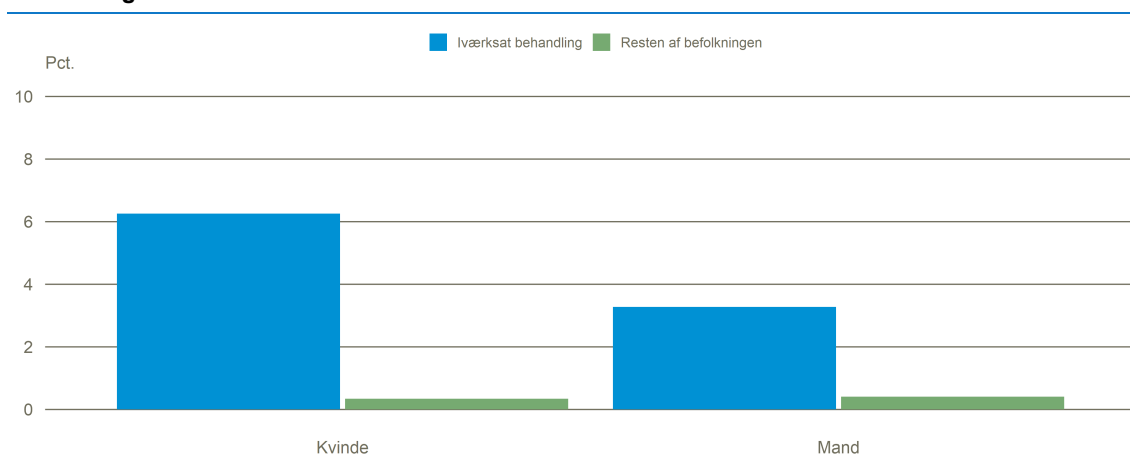
Kvinder med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var oftere ofre for anmeldt vold

Ofre for voldsforbrydelser anmeldt til politiet er overrepræsenteret blandt kvinder med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 i forhold til andre kvinder i befolkningen. 6 pct. af kvinderne med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var udsat for anmeldte voldsforbrydelser samme år, mens det gjaldt for 0,3 pct. af øvrige kvinder i befolkningen. Også mænd med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 anmeldte at være udsat for voldsforbrydelser oftere end andre mænd i befolkningen. Voldsforbrydelser kan både være fysisk og psykisk vold samt trusler om vold.

Generelt er yngre voksne oftere end de ældre aldersgrupper udsat for anmeldte voldsforbrydelser, og personer med iværksat stofmisbrugsbehandling er i højere grad under 30 år end den øvrige befolkning. Mønsteret i figur 6 går imidlertid igen uanset alder, så personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 i alle aldersgrupper oftere var ofre for anmeldte voldsforbrydelser end deres jævnaldrende i resten af befolkningen.

Andelene, der var ofre for anmeldte voldsforbrydelser i 2022, dækker alene vold og trusler, som er blevet registreret af politiet. Personer kan således godt have været udsat for vold, uden at det fremgår af statistikken⁵.

Figur 7. Andel ofre for anmeldte voldsforbrydelser i 2022 fordelt på køn og iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022

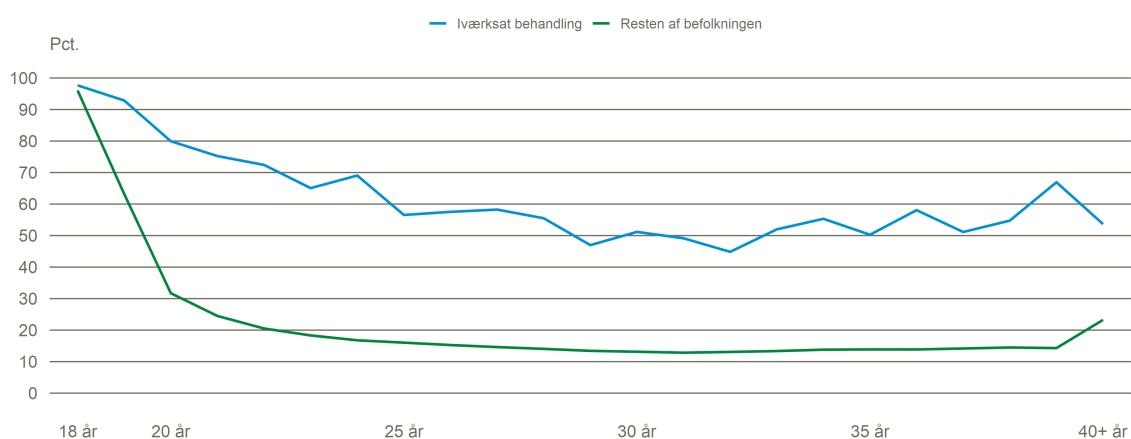
Anm.: Alderen er opgjort ultimo 2022. Voldsforbrydelser omfatter fysisk og psykisk vold samt trusler om vold. Kilde: Stofmisbrugsdatabase og Kriminalitetsregisteret.

Over halvdelen med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 har alene grundskoleuddannelse

60 pct. af personerne, som fik iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022, havde en grundskoleuddannelse som højest fuldførte uddannelse samme år. I resten af befolkningen over 18 år gjaldt det for 23 pct. i 2022. Generelt falder andelen med grundskole som højest fuldførte uddannelse kraftigt fra 18 til 21-års-alderen, da det er i denne periode, en stor del af befolkningen fuldfører en ungdomsuddannelse. For personer med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 falder andelen med grundskole som højest fuldførte uddannelse også med alderen, men langt mindre end for resten af befolkningen, jf. figur 8. Andelen med grundskole som højest fuldførte uddannelse er relativt stabil omkring de 30 år. 13 pct. af de 30-35-årige i resten af befolkningen havde alene fuldført en grundskoleuddannelse i 2022. For 30-35-årige med iværksat stofmisbrugsbehandling i 2022 var andelen 50 pct.

⁵ Justitsministeriets Forskningskontor har tidligere afdækket, at hver tredje voldsoffer selv anmelder volden. Vold og overfald kan dog komme til politiets kendskab på anden vis, hvorfor formuleringen *anmeldt vold* er brugt i analysen. [Anmeldelsestilbøjelighed i sager om vold og seksualforbrydelser, Justitsministeriets Forskningskontor, 2022.](#)

Figur 8. Andel med grundskole som højest fuldførte uddannelse fordelt på alder og iværksat stofmisbrugsbehandling. 2022

Anm.: Alder er opgjort ultimo 2022. Den relativt høje andel personer over 40 år uden anden uddannelse end grundskole skyldes, at uddannelsesniveaet i befolkningen er steget ift. tidligere generationer, så unge i højere grad end ældre har taget anden uddannelse end grundskole. Se fx Danmarks Statistiks publikation [Uden uddannelse](#) Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Registeret for højest fuldførte uddannelse.

Om analysen

Knap 8.000 voksne startede i stofmisbrugsbehandling i 2022

Udgivet: 23. november 2023 af Danmarks Statistik

Nr. 2023:09

ISSN: 2446-0354

© Danmarks Statistik 2023

Magnus Nørtoft
 Telefon: 42 46 19 45
 Email: mnt@dst.dk

Benedikte Beckmann Nygaard
 Telefon: 21 19 10 53
 Email: bbn@dst.dk